

Заснована в 1991 році

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ

Начальником цеху теплової автоматики і вимірювань призначено Руслана Івановича Шапольчука

Народився 1978 року в селі Лісове Барського району Вінницької області. 2000 року закінчив Одеський державний політехнічний університет за фахом «Автоматизоване управління технологічними процесами».

З 2001 року працює на Хмельницькій АЕС. У ЦТАВ пройшов шлях від електрослюсаря з обслуговування автоматики та засобів вимірювань до заступника начальника цеху з експлуатації.

Службу інформаційних технологій очолив Денис Ігорович Ключніков

Народився 2 травня 1971 року у Свердловській області (Росія).

1994 року закінчив Обнінський інститут атомної енергетики за спеціальністю «Обчислювальні машини, комплекси, системи і мережі», здобувши кваліфікацію інженера-системотехніка.

На Хмельницькій АЕС після закінчення інституту працював до 2001 року на посаді інженера-електроніка відділу автоматизованих систем управління СІТ, далі - начальник відділу технічного обслуговування і ремонту технічних засобів навчання навчально-тренувального центру ВП ХАЕС.

ПРО СТАН АВАРІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ У ВП «ХМЕЛЬНИЦЬКА АЕС»

Атомні електростанції за своїми технологічними складовими, насиченістю і складністю систем та обладнання відносяться до об'єктів підвищеної небезпеки.

Аналізуючи надзвичайні ситуації та техногенні аварії, які виникають на промислових об'єктах нашої держави та в цілому у світі, необхідно заздалегідь вживати організаційні та інженерно-технічні заходи, які б забезпечували постійну готовність до реагування на можливі аварії та надзвичайні ситуації.

З метою своєчасного реагування на можливі радіаційні аварії та надзвичайні ситуації на Хмельницькій АЕС розроблений і погоджений в установленому порядку «Аварійний план ВП «Хмельницька АЕС». Даний план визначає порядок проведення погоджених дій, направлених на попередження та ліквідацію наслідків аварії, а також зниження радіоактивного впливу на персонал, населення та навколишнє природне середовище.

Для здійснення загального керівництва з локалізації та ліквідації аварій чи надзвичайних ситуацій на ХАЕС створений штаб керівника аварійними роботами на майданчику. Очолює штаб керівника аварійними роботами на майданчику генеральний директор, який несе відповідальність за організацію роботи з локалізації та ліквідації можливих аварійних ситуацій.

Для ліквідації можливих наслідків аварій із числа експлуатаційного та ремонтного персоналу на Хмельницькій АЕС створені 23 аварійні групи та бригади загального і спеціального призначення загальною чисельністю 687 чоловік.

З метою підвищення безпеки промайданчика Хмельницької АЕС та реалізації постфуксимських заходів, підприємством придбано 4 мобільні дизельгенераторні електростанції (МДГС) та 6 мобільних насосних установок (МНУ). Цю мобільну техніку поставлено на облік та закріплено за УПАГР. У зв'язку з цим, на УПАГР покладаються завдання та функції щодо утримання, забезпечення постійної готовності до використання та технічного обслуговування даної мобільної техніки. У аварійній ситуації її приводять в дію створені аварійні формування. Навички постійно відпрацьовуються під час проведення протиаварійних тренувань.

Аварійні групи і бригади для ліквідації можливих аварій забезпечені необхідним устаткуванням та інструментом (аварійним комплектом) на суму 2,7 млн грн.

Також на АЕС створений об'єктовий матеріальний резерв на суму 120 млн грн.

У ВП ХАЕС для управління протиаварійними діями згідно з вимогами нормативних документів створені внутрішній та зовнішній кризові центри.

У разі виникнення радіаційної аварії, штаб керівника аварійними роботами організовує свою роботу у кризовому центрі, звідки здійснює управління ліквідацією аварії. Кризові центри обладнані необхідними системами життєзабезпечення для управління та ліквідації ава-

рії, серед яких: системи зв'язку, оповіщення, радіаційного контролю, вентиляційні системи, системи основного та резервного електроживлення тощо.

Для реагування на аварії і надзвичайні ситуації, в експлуатуючій організації ДП «ХАЕС «Енергоатом» створений ВП «Аварійно-технічний центр», який укомплектований підготовленим, кваліфікованим персона-

лом, а також оснащений необхідною технікою для надання допомоги АЕС у випадку аварії.

У ВП ХАЕС розроблена та діє система підготовки персоналу до дій у випадку виникнення аварії чи надзвичайної ситуації.

Професійна підготовка та підтримка кваліфікації персоналу ВП ХАЕС проводиться у навчально-тренувальному центрі, укомплектованому висококваліфікованим інструкторським персоналом і має необхідну нормативну, навчально-методичну документацію та технічні навчальні засоби.

Керівний склад станції та команди аварійних формувань проходять відповідне навчання на курсах в навчально-методичному центрі Хмельницької області.

Для підготовки персоналу ВП ХАЕС до дій в умовах аварії, вдосконалення його знань та навичок щодо ліквідації наслідків аварії, періодично проводяться загальностанційні протиаварійні тренування.

В ході проведення загальностанційних протиаварійних тренувань оцінюється здібність персоналу самостійно, оперативно і правильно виконувати дії в аварійному режимі, перевіряються знання і вміння оперативного персоналу структурних підрозділів ВП ХАЕС, аварійних груп і бригад при ліквідації аварійної ситуації, виникненні радіаційної аварії та ліквідації її наслідків, відпрацьовується взаємодія із сторонніми організаціями, наглядовими органами та вищестоящими організаціями.

Важливе місце у питанні захисту населення має своєчасне інформування населення прилеглих населених пунктів і всієї зони спостереження про факт аварії та правильність дій населення в ході аварії. Із цією метою у м. Нетішин функціонує система оповіщення на випадок аварії, що дозволяє начальникові зміни станції доводити необхідну інформацію до населення м. Нетішин через вуличні гучномовці. Прилеглий пристанційні населені пункти сіл Комарівка і Полянь також обладнані необхідними технічними засобами (електросирени, гучномовці), для оповіщення населення у випадку виникнення аварії. Згідно із нормативними документами з робочого місця начальника зміни станції та кризових центрів можна проводити оповіщення населення, яке проживає у пристанційних населених пунктах, роз'яснити їм порядок дій у випадку аварії.

У випадку виникнення радіаційної аварії на АЕС передбачено інформування територіальних та місцевих органів влади про хід протікання аварії, а також надаються необхідні рекомендації щодо захисту населення та територій, що відпрацьовується постійно під час проведення протиаварійних тренувань.

Сергій Дубина, помічник генерального директора - начальник управління з питань аварійної готовності та реагування ВП ХАЕС

ПІВРОКУ З ПОЗИТИВНИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Хмельницька атомна електростанція виконала планове завдання з виробництва електроенергії у червні 2020 року на 100,5%. За шість місяців поточного року показник склав 100,9%.

За червень вироблено 1 236,2 млн кВт*год електроенергії при плані 1230 млн кВт*год електроенергії.

Перший енергоблок виробив 614,7 млн кВт*год електроенергії, другий – 621,5 млн кВт*год електроенергії.

З початку року Хмельницькою АЕС вироблено 5 763,7 млн кВт*год електроенергії при плані 5 712 млн кВт*год електроенергії.

У червні коефіцієнт використання встановленої потужності (КВВП) на першому енергоблоці ХАЕС становив 85,38 %, на другому – 86,32 %. КВВП на двох енергоблоках Хмельницької АЕС - 85,85%. (Діяло диспетчерське обмеження).

Радіаційний стан на промисловому майданчику та у прилеглих регіонах не зазнавав змін та знаходився на рівні, що відповідає нормальній експлуатації енергоблоків, і не перевищує природних фонових значень.

В ГОСТЯХ У МИКОЛИ ДУДЧЕНКА

Миколу Петровича добре пам'ятають у Нетішині й на Хмельницькій АЕС, долю з якою пов'язав у червні 1985 року, ставши тут першим начальником реакторного цеху. Це була його стартова посада в українській атомній енергетиці і на нашому підприємстві. Наступними стали – заступник головного інженера з ядерної безпеки, головний інженер. Деякий час працював у Держкоматомі, був народним депутатом Верховної Ради України 2-го скликання. Та ще до завершення каденції залишив парламент і повернувся на Хмельницьку АЕС, де більше року був її директором, після чого очолював «Енергоатом», працював на інших посадах у компанії.

Сьогодні М.П. Дудченко на пенсії, мешкає у мальовничому селі на Житомирщині, де облюбував свого часу місцину під дачу. Перебираючи свої записи та архівні матеріали, він натрапив на документ, який вважає за потрібне передати у Нетішинський міський краєзнавчий музей. Зовні це нічим не примітний зшиток аркушів формату А4 друкованого тексту. Та якого! Це ж бо ніщо інше, як проект Конституції України, схвалений Тимчасовою спеціальною комісією з його доопрацювання, датований 15 червня 1996 року. Комісія під головуванням Михайла Сироти створена була 5 травня того ж року, про що свідчить відповідна Постанова Верховної Ради України, і налічувала вона майже 30 депутатів з різних фракцій і груп.

Поміж відомих українському суспільству політиків Володимира Стретовича, Романа Безсмертного, Ігоря Южновського, Вадима Гетьмана, Івана Зайця, Сергія Соболева та інших значиться і Микола Дудченко. Депутатам належало доопрацювати проект Основного закону, внесений Конституційною комісією разом із зауваженнями і пропозиціями суб'єктів законодавчої ініціативи. Важка то була робота, втім скрупульозний постатейний аналіз і безкінечна битва аргументів дали свій результат, члени Тимчасової спеціальної комісії, серед яких і Микола Дудченко, поставили свій підпис на проект Конституції, тим самим увімкнувши зелене світло для її розгляду в парламенті. Проект зазнає багато змін і правок, голосування буде під загрозою зриву, гострі суперечки у парламентському залі триватимуть усю ніч.

Важка та ніч конституційна

Нічні баталії в українському парламенті перед прийняттям важливих для країни рішень вже стали традиційними – так не один бюджет на світ з'явився. Але конституційна ніч за своїми очікуваннями, напруженою і драматизмом все-таки претендує на своєрідну першість.

- Якою та ніч була для вас, Миколо Петровичу? - цікавлюся.

- Важкою, нервовою, хотілося спати.

Але було не до сну. У сесійному залі, як у потривоженому вулику, було неспокойно, вирували гарячі пристрасті, «билися» за кожне слово і кожну кому у запропонованому тексті. Єдності не намічалось, та й звідкіля їй було взятися у такому неоднорідному політичному середовищі. За словами співрозмовника, депутатський корпус

умовно ділився навпіл на тих, хто тривалий час перебував у владі і не мав наміру поступитися своїми позиціями і принципами, і тих, хто нею марив, роблячи перші кроки на шляху до владного олімпу. Відтак у кожній з цих груп свої розрахунки й підходи, свої погляди на законотворчість і нову українську Конституцію. Не варто забувати й про ідеологічні розбіжності: що відстоювали лівоцентристи, категорично не сприймали представники партій правого толку. Аргументи демократичного крила парламенту, що червоне полотнище для розлученого бика на арені. З кожною хвилиною все очевиднішим ставав факт відсутності голосів за прийняття Конституції. Дискусія наростала і заганяла її учасників у глухий кут, депутати почали залишати зал, все йшло до зриву голосування. Безвихідь, розпач.

Одним із чинників, який спрацював на пошук компромісу і результативне голосування, на переконання М.П.Дудченка, став ультиматум Президента Леоніда Кучми: «Не буде Конституції, - розпущу Верховну Раду». Над ранок порожні депутатські крісла перестали бути такими, ще трохи словесних баталій, і - ось воно, голосування. За результатами поіменного голосування, проведеного 28 червня 1996 року о 9 годині 33 хвилини, опублікованого в парламентському журналі «Трибуна» (№9-10, 1996) у ньому взяли участь 387 народних депутатів. Своє «так» новій Конституції сказали 338, проти були 18, утрималися п'ятеро, не голосували 26. Та яку б позицію не займали депутати у ту доленосну для країни мить, усі без винятку, як зауважив Микола Петрович, дружно стали в ряд для спільного фото на згадку про історичну подію в політичному житті незалежної України.

У своїй розповіді про ті пам'ятні дні наш візаві не раз посилався на книгу свого колеги по парламенту Вадима Гетьмана «Як приймалась Конституція України». Захотілося прочитати цей публіцистичний нарис, який відразу після виходу у світ, набрав великої популярності. Варто зауважити, що результати остаточного голосування за Конституцію України, викладені автором, дещо різняться з протокольними даними, опублікованими «Трибуною». А опис нічних подій, високе художнє слово, власні оцінки і враження не можуть залишити читача байдужими.

«Роздрай» залишився,

Золоте рало шукаємо

Учасник розробки Основного закону, він же автор цікавих нотаток про всі конституційні перипетії, Вадим Гетьман вдається у своєму нарисі до цікавих образів. Деякі взяті із розповіді, що відклалася у дитячій пам'яті, про Золоте рало, за допомогою якого колись буде виоране щастя для рідного краю.

«...Алегорія Золотого рала пригадалась мені у сесійному залі Верховної Ради, під час палких дискусій про причини наших сучасних негараздів. В уяві раптом так виразно постало засмічене бур'янами поле, яким із краю в край іде, нарізаючи великі скиби чорнозему, плуг. Чи не так має статись і в нашому державному житті? Де ж те Золоте рало, яке змінить на краще все довкілля нас, змінить нас самих, калічні наші уявлення про життя, працю, про наші права і обов'язки? Єдине – вона, нова наша Українська Конституція спроможна зробити це. Але її треба здобути, вибороти, вигранити, запровадити в життя!..»

Вже в жовтні 1993 року проект Конституції України, що пройшов всенародне обговорення і ввібрав у себе більш ніж 2 тисячі пропозицій і зауважень, був готовий

для внесення його на розгляд Верховної Ради України. Та не все було так просто, як здається тепер.

Економіка і політика завжди йшли поряд. Політична невизначеність і економічна безалаберність молодій державі призвели до ситуації, яка морякам відома під назвою «роздрай», коли двигуни на морському судні розпочинають одночасно працювати в різних напрямках і судно втрачає будь яку керованість. Щось подібне відбувається і в нашій державі, особливо в сфері економіки і фінансів, де про синхронність дій різних гілок влади поки що можна лише мріяти. В той же час беззаперечна істина полягає у тому, що процес виходу України з кризи можна прискорити, якщо кожен стане займатися своєю справою.

Президент, як глава держави і гарант Конституції, забезпечить в державі верховенство Закону і покаже в цьому особистий приклад; Верховна Рада України відмовиться від постійного втручання у справи виконавчої влади і цим сприятиме процесу прискорення реформування економіки; Кабінет Міністрів України в межах визначеного Верховною Радою і Президентом економічного азимуту візьме на себе всю повноту відповідальності за наслідки своєї діяльності, критерієм якої буде лише один показник – поліпшення життєвого рівня населення».

У Нетішинському міському краєзнавчому музеї генеральний директор Хмельницької АЕС Андрій Козюра передає документи колишнього очільника електростанції, народного депутата України другого скликання Миколи Дудченка директору музейного закладу Оксані Кононюк.

Знайомство Андрія Козюра із місцевим музеєм розпочалося із екскурсії виставковими залами музею.

Особливий акцент під час оглядин було зроблено на етапах розбудови сучасного міста та діяльності Хмельницької АЕС.

Андрій Ростиславович висловив задоволення від роботи, яку здійснюють місцеві науковці та запевнив у продовженні плідної співпраці музейників та атомників.

Пророчі слова, погодьтеся, які не втратили своєї актуальності через десятиліття. Перечитуючи написане В.П.Гетьманом, розумієш якого високого мислителя втратила в 1998 році Україна, не захистивши його від підступної кулі вбивці.

Еліти голосу не чути

Від голосування за Конституцію поволи переводимо діалог на інші теми, цікавлюся думкою Миколи Петровича про якість українського парламентаризму, чи став він з роками більш зрілим, прогресивним. Відповідь – ні. Має на те своє пояснення – мовчить українська еліта, немає її. Ту, що була при комуністах, за його словами, люстрували, хтось перефарбувався в інші кольори, прилаштувався. І такі хамелеони не краща частина еліти. Нове покоління також не проявило себе як би того хотіло суспільство. Добре освоївши теорію бізнесу,

молоді люди зосередились саме на цьому, не надто вникаючи в процес державотворення. Аби сформувалася нова мисляча еліта, здатна брати на себе відповідальність за країну і її людей, потрібен час. Бо мало добре знатися на ремеслі, яким займаєшся відповідно до свого фаху, треба мати державницьку позицію. Не кожному дано.

Принагідно запитую чи збереглася еліта в нашій галузі.

- Думаю, так. На технічному рівні, без сумніву.

- А на управлінському, на міністерському рівні, скажімо?

- Нам належить пройти важкий шлях формування української еліти на всіх напрямках, і суспільство має дозріти до змін, більш наполегливо відстоюючи свої конституційні права та суворо питати з керівників за негідну державних діячів поведінку. Чинити всупереч встановленим правилам, не за законами моралі і справедливості – ризика тимчасових правителів.

Дівчі в одну річку не входять

Колішній народний депутат від 408 виборчого округу Микола Дудченко стверджує, що ніколи не помишляв вдруге балотуватися до парламенту, бо «політика, то не моє». Хоча довіру людей намагався виправдати, не ухилився від законотворчого процесу, не бігав із фракції у фракцію, збираючи собі політичні бонуси, залишаючись із Селянською партією України. Такий наказ йому дали виборці, передусім керівники селянських господарств, які активно підтримали кандидатуру М.П. Дудченка у передвиборних перегонах.

Він пішов з політики, але не перестав бути державником, не перестав вболівати за справи в країні, не перестав слідувати за тим, які суперечки точаться довкола необхідності внесення змін у Конституцію. Так, вона недосконала і не могла бути такою через компроміси, на які довелося йти, аби за неї проголосували депутати з різних політичних таборів. На його думку, змін потребують розділи, які стосуються прав і обов'язків громадян (цинічно виглядають сьогодні безплатне право на освіту чи лікування, наприклад, йдучи врозріз із дійсністю), органів місцевого самоврядування, подвійного громадянства. Називаючи себе оптимістом, вірить, що конституційний процес завершиться успішно. Дискусій, звісно, не уникнути, але це цілком природно. Через палкі дискусії він не раз проходив у сесійному залі й парламентських кулуарах, коли вирішувалися надто чутливі для країни питання. Дискутував на початку 90-х з активістами, які виступали проти атомної енергетики, добившись мораторію на спорудження нових енергоблоків. Поділяє думку, що нові потужності на майданчику Хмельницької АЕС потрібні. Бо це майбутнє міста, приплив нових

сил у трудовий колектив атомників. Але рішення має прийматися на основі наукових обґрунтувань і розрахунків, готовності держави реалізувати цей проект.

Ольга Сокол

P.S. За 6 років – з 1990 до 1996 – було запропоновано 15 проектів Конституції України.

Якби була прийнята редакція Конгресу українських націоналістів, Крим би не став Автономною республікою, а був би 25-ю областю України.

«Є Конституція!». Саме такими були перші слова тодішнього голови Верховної Ради Олександра Мороза після прийняття Конституції. Після безсонної ночі нардепам влаштували скромний бенкет з цукерками і шампанським. Україна стала остаточно з країн колишнього Радянського Союзу, яка прийняла нову Конституцію.

ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗА ЧЕРВЕНЬ

За даними досліджень рівень води в р. Горинь (над рівнем Балтійського моря) в червні 2020 року протягом місяця змінювався від 192,73 до 193,09 метра (мінімальне значення – 192,67; максимальне значення – 193,09; середнє – 192,82):

Температура води в р. Горинь в червні 2020 року протягом місяця змінювалась від 14,1°C до 24,2°C (мінімальне значення – 13,9; максимальне значення – 24,2; середнє – 20,6).

Витрати води в р. Горинь в червні 2020 року протягом місяця змінювались від 7,37 до 10,90 м³/с (мінімальне значення – 6,08; максимальне значення – 10,90; середнє – 7,75):

Примітка: при розрахунку витрати води в р. Горинь, зокрема, застосовується коефіцієнт що враховує наявність водоростей (розрахунок виконується за відповідною методикою).

Загальний стік р. Горинь за червень 2020 року склав 20,1 млн м³ (червень 2019 року – 34,2 млн м³).

Рівень води ставка-охолоджувача (при проектному рівні 203,0 м над рівнем Балтійського моря) в червні 2020 року протягом місяця змінювався від 201,65 до 201,97 метра (мінімальне значення – 201,65; максимальне значення – 201,97; середнє – 201,83).

Площа дзеркала ставка-охолоджувача на кінець місяця склала 18,234 км², об'єм води 98,080 млн м³.

Температура води у ставку-охолоджувачі в червні 2020 року протягом місяця змінювалась від 16,2°C до 27,1°C (мінімальне значення – 15,7; максимальне значення – 28,8; середнє – 24,2):

Примітка: Норматив ГДК (гранично-допустимої концентрації) наведений як довідковий для водних об'єк-

Показник	Ставок-охолоджувач	р. Горинь	ГДК
Твердість загальна, мг-екв/дм ³	4,9	5,6	-
Кальцій (Ca ²⁺), мг/дм ³	66,13	80,16	180
Магній (Mg ²⁺), мг/дм ³	19,44	19,44	40
Натрій (Na ⁺), мг/дм ³	96,8	15,9	120
Калій (K ⁺), мг/дм ³	11,8	6,3	50
Бікарбонати (HCO ₃ ⁻), мг/дм ³	268,4	298,9	-
Карбонати (CO ₃ ²⁻), мг/дм ³	13,5	0	-
Сухий залишок, мг/дм ³	530	350	1000
Сульфати (SO ₄ ²⁻), мг/дм ³	131,5	51,8	100
Амоній, (NH ₄ ⁺), мг/дм ³	0,29	0,25	0,5
Нітрати (NO ₃ ⁻), мг/дм ³	0,197	2,66	40
Нітрити (NO ₂ ⁻), мг/дм ³	< 0,020	0,14	0,08
Фосфати (PO ₄ ³⁻), мг/дм ³	0,45	0,43	0,25
Нафтопродукти, мг/дм ³	0,020	0,036	0,05
СПАР, мг/дм ³	0,046	0,050	0,1
Залізо загальне, мг/дм ³	< 0,10	< 0,10	0,1
Окислюваність перманганатна, мгО/дм ³	7,52	4,32	-

тів рибогосподарського призначення (до яких відноситься р. Горинь) – «Правила охорони поверхностних вод».

Як видно з даних результатів хімічного аналізу, якість води ставка-охолоджувача в червні за окремими показниками краще якості води річки Горинь.

За даними дослідження хімічного складу атмосферного повітря встановлено, що в червні максимально-разова концентрація окислів сірки на межі санітарно-захисної зони ВП ХАЕС (в районі м. Нетішин) склала <0,05 мг/м³ (<10,0% від ГДК), максимально-разова концентра-

ція окислів азоту склала <0,020 мг/м³ (<10,0% від ГДК).

Усього за червень 2020 року випало 145,4 мм опадів. На підставі дослідження хімічного складу атмосферних опадів відзначено, що значення рН (водневий показник) склало 7,40 одиниць.

Середньомісячна температура повітря «+19,7°C» (максимальна середньодобова - «+24,8°C», мінімальна - «+8,7°C»).

Олександр Голод,
заступник начальника відділу ОНС –
начальник ЕХЛ

МОДЕРНІЗАЦІЙНІ НОВАЦІЇ НА СИСТЕМАХ ЗБУДЖЕННЯ ГЕНЕРАТОРА

Серед першочергових та важливих завдань, які щороку постають перед колективом Хмельницької АЕС, є проведення планових ремонтних кампаній на блоках-мільйонниках атомної електростанції. Цьогоріч другий енергоблок ХАЕС буде виведений у ППР наприкінці літа. Під час нього цехи та підрозділи станції мають втілити низку заходів, передбачених «Комплексною (зведеною) програмою підвищення рівня безпеки енергоблоків». Серед них захід №15212 під назвою «Модернізація системи збудження генератора». Аналогічні роботи вже були проведені у 2019 році на блоці №1 Хмельницької АЕС. Саме це і стало темою нашої розмови із заступником начальника електричного цеху з ремонту Олександром Ярошук.

Олександр Миколайович розповів, в чому полягають нововведення, що стосуються системи збудження генератора.

- Раніше у нас на першому енергоблоці (а наразі на другому мільйоннику) експлуатувалося обладнання, змонтоване на мікроелектронній базі. Воно пропрацювало із початку пуску обох блоків, звісно ж, фізично і морально застаріло. Результати вимірювання деяких параметрів були низької якості. Безумовно, що технічний прогрес не стоїть на місці: розробляються нові нормативні документи, стандарти та вимоги, в рамках

яких застаріле обладнання не вписується, та й багато комплектуючих уже зняті із виробництва.

Саме це і стало приводом для модернізації системи збудження генератора з метою підвищення надійності його роботи. Належало виконати заміну існуючої статичної частини діодної безщіткової системи збудження на систему збудження нового покоління з використанням мікропроцесорних пристроїв.

- Ми повністю замінили щит збудження, кабельну провідникову продукцію, елементи управління на блочному щиті. Була впроваджена мікропроцесорна система нового покоління, яка уже не має недоліків на кшталт недостатньої точності реєстрації основних параметрів системи збудження у нормальних та аварійних режимах. Найголовніше, що наразі впроваджено двоканальну схему, - тобто працює два незалежні канали, які автоматично регулюються та у разі необхідності переключаються з одного на другий, - зазначив Олександр Ярошук.

Співрозмовник наголосив і на наявності низки додаткових параметрів, які значно полегшують роботу персоналу, адже система надзвичайно інформативна і дозволяє контролювати у процесі експлуатації показники напруги та струму збудження. Усі несправності виводяться на монітор, встановлений на щиті збу-

дження, - так званій панелі управління, на якій відображено первинну схему з параметрами нормальної експлуатації. Все це може бачити на своїх робочих комп'ютерах оперативний персонал. У новій системі враховано і доаварійні та аварійні реєстратори, які накопичують та записують інформацію у разі виникнення нештатної ситуації. Також до складу модернізованої системи збудження входять два незалежні комплекти захистів силового обладнання даної системи, комплект засобів виміральної техніки. Першочергово впровадженню заходу №15212 передувало розроблення відповідних документів: технічних рішень, програми виконання робіт, проектно-документації. Останню, зокрема, виконала харківська проектна організація «Теп-Союз». Що стосується виробника та постачальника обладнання, то згідно з договором ним стала чеська фірма «TES VSETIN s.r.o.».

- У процесі виконання робіт, які полягали у демонтажі існуючого устаткування системи збудження генератора першого енергоблоку, монтажі нового обладнання, налагодженні та індивідуальних випробуваннях, автономних та комплексних випробуваннях, спільно із львівською підрядною організацією «Техенерго» безпосередню участь брав і персонал Хмельницької АЕС, зокрема і електрич-

ного цеху. Наші працівники були навіть на заводі у Чехії, де попередньо приймалося обладнання, і це є великим плюсом у їх технічній підготовці, - зауважив Олександр Миколайович.

Так як аналогічний захід із модернізації чекає впровадження і на другому мільйоннику, уже зараз персонал електроцеху ретельно готується до цієї роботи. Завершено розробку проектно-документації, закуплено обладнання, укладено договір із налагоджувальною підрядною організацією – працювати буде те ж саме «Техенерго». Що стосується термінів виконання, то вони розтягнуться на весь період ремонтної кампанії, адже низка випробувань здійснюватиметься під час підключення енергоблоку до мережі, на певних рівнях потужності, включаючи номінальну.

- Процес доволі складний та тривалий, враховуючи те, що обладнання нове, проте персонал електроцеху успішно справився із поставленим завданням минулого року. В результаті не виникло ніяких нюансів під час проведення випробувань, було проведено навчання та перевірку знань оперативного та ремонтного персоналу. Тому й на другому енергоблоці виконаємо цю роботу на високому рівні, враховуючи набуті знання та вміння, - підбив резюме бесіди Олександр Ярошук.

Тетяна Степанюк

ПРОСТРОЧЕНА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» ТА УКРЕНЕРГО ПЕРЕД ЕНЕРГОАТОМОМ ЗА ПІДСУМКАМИ ПЕРШОГО ПІВРІЧЧЯ СЯГНУЛА 9,4 МЛРД ГРН

У документі «Підсумки роботи ДП «НАЕК «Енергоатом» за I півріччя 2020 року» уточнюється, що станом на 1 липня 2020 року прострочена заборгованість Гарантованого покупця перед Енергоатомом за лютий 2020 року становила 2 млрд 948,5 млн грн, за квітень - 1 млрд 577 млн грн, за травень - 2 млрд 170 млн грн, за червень - 739,8 млн грн. Крім того, станом на 1 липня прострочена заборгованість перед Енергоатомом з боку ПРАТ НЕК «Укренаерго» за перше півріччя 2020 року складала 1 млрд 977,6 млн грн, а саме: 1 млрд 140,6 млн грн за квітень, 787,7 млн грн за травень та 49,3 млн грн за червень.

Нагадаємо, що прострочена заборгованість за електроенергію, відпущену Енергоатомом ДП «Енергоринок» протягом минулих років, складає 11 млрд 664,4 млн грн. Таким чином, станом на 1 липня 2020 року загальний обсяг заборгованості перед Енергоатомом за поставлену електроенергію складав близько 21 млрд грн.

За I півріччя Енергоатом виробив 39 млрд 503,3 млн кВт*год електроенергії, що на 3 млрд 273 млн кВт*год або на 7,6% менше ніж за перші 6 місяців 2019

року. Недовиробництво електроенергії Енергоатомом через балансові обмеження за січень-червень 2020 року склало 5 млрд 291 млн кВт*год, тоді як за перше півріччя 2019 року аналогічний показник становив 120 млн кВт*год.

Енергоатом вітає підписання Президентом України Закону щодо погашення заборгованості на оптовому ринку електроенергії

14 липня Президент України підписав Закон України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» (№ 2386), ухвалений парламентом 17 червня.

Цей Закон покликаний врегулювати питання заборгованості перед постачальниками електроенергії з боку ДП «Енергоринок», яка виникла до введення в дію нового ринку електроенергії.

Станом на момент припинення діяльності ДП «Енергоринок» (31 серпня 2019) дебіторська заборгованість держпідприємства перед НАЕК «Енергоатом» становила майже 12 млрд грн.

Отже, процес добіг свого логічного завершення.

ЗА ПІВ РОКУ ЖИТЕЛІ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ СПЛАТИЛИ ДО ДЕРЖБЮДЖЕТУ ПОНАД ДВА МІЛЬЯРДИ ГРИВЕНЬ

Впродовж першого півріччя 2020 року платники податків Хмельниччини сплатили до загального фонду держбюджету понад 2,4 мільярда гривень податкових платежів, які адмініструють територіальні органи ДПС в області.

«Загальна сума надходжень за шість місяців перевищує рівень минулого року на 250 мільйонів гривень. У червні українська скарбниця отримала від бізнесу Хмельницької області 389 мільйонів гривень податків та зборів», - йдеться у повідомленні Державної податкової служби у Хмельницькій області.

У тренді бюджетоформуючих сегментів – податок на додану вартість, якого надійшло від підприємств та підприємців 978 мільйонів гривень, що більше проти попереднього періоду майже на 100 мільйонів гривень.

В цілому за результатами роботи у першому півріччі Головним управлінням ДПС у Хмельницькій області проадміністровано до бюджетів усіх рівнів 5,6 мільярда гривень податків та зборів, що у порівнянні з відповідним періодом минулого року надходження збільшились на 414 мільйонів гривень, або на вісім відсотків.

У НАДІЙНИХ РУКАХ МІЦЬ ПРЕКРАСНОЇ ТЕХНІКИ

Нещодавно автопарк транспортного цеху Хмельницької АЕС поповнився новим самохідним краном «SANY» вантажопідйомністю 55 тонн. Його експлуатацію та обслуговування було довірено досвідченому працівнику Володимир Федасу, який трудиться на електростанції вже тридцять шість років.

Володимира Григоровича я застав на території промайданчика між першим та другим енергоблоками під час виконання вантажопідйомних операцій у ході капітального ремонту трансформатора власних потреб. Лагодженням трансформатора зараз займається відокремлений підрозділ Енергоатома «АРС».

- *Нова техніка – нові враження, - налаштовую на розмову Володимира Федаса.*

- Враження тільки позитивні. Це дійсно сучасна техніка, яка дає можливість якісно виконувати роботу. Тут багато електроніки і мінімізовано докладання фізичних зусиль. Виробники подбали про комфорт водія, оснастивши кабину шумозменшуючою герметичною системою та багатофункціональним кондиціонером. Наразі із такою вантажопідйомністю це єдиний кран у транспортному цеху електростанції. Його наявність приносить велику користь.

З рідної Вінничини до Нетішина Володимир Федас переселився у 1980 році, коли тривали початкові етапи грандіозного будівництва міста-супутника ХАЕС та самого ж енергетичного об'єкта. Його першим робочим місцем був звичайний кран, що належав автотранспортникам УБ ХАЕС. Спорудження житлових та господарських будинків у місті не обходилося без участі Володимира Григоровича. Згодом допомагав будівельникам і монтажникам як працівник автотранспортного цеху Хмельницької АЕС.

За три десятиліття досвідчений водій встиг працювати на кранах із різною вантажопідйомністю, максимальною була 30 тонн. Коли у автотранспортний цех надійшов новий «силач», то довелося проходити спеціальне стажування, з яким Володимир Федас успішно справився.

- За період експлуатації нового крана я до нього прикипів. На жаль, скоро розставання – йду на заслужений відпочинок. Заспокоює, що його експлуатацію довірять досвідченим колегам.

- *Чим займатиметесь на пенсії?*

- Нудьгувати не буду. У Кривині є дачна ділянка, яка потребує працюючих рук. Для мене і дружини Валентини роботи вистачить.

Коли закінчилась наша коротка розмова, АРСівці на трансформаторі перейшли на черговий етап ремонтних операцій, тож знову виникла потреба у залученні крана – надійного, як його експлуатаційник Володимир Федас.

Олександр Шустерук
Фото автора

СЛІД ІНТЕЛЕКТУАЛА ТА ФАХІВЦЯ

кого району. Краєвидами можна милуватись у будь-яку пору року. Але найпривабливішими вони бувають пізньої весни або ж влітку, коли поля вкриваються смарагдом недоспійої пшениці та цукрових буряків. Малого Івана найбільше вабив ліс. Це було пристанище для дитячих пустощів і місце, де народжувались мрії про майбутнє життя.

Корови слухняно блукали між кущами та деревами у пошуках соковитої трави, а для Хмільвського настав час для читання книг. Серед ровесників він славився ґрунтовними знаннями, значно глибшими, ніж цього вимагала шкільна програма. Він напрощуд швидко запам'ятовував вірші і декламував їх завжди із притаманним артистизмом.

Іван Хмільвський першим серед однолітків Оженина навчився водити сільськогосподарську техніку, бо у чотирнадцять років поступив на курси Оженинської машино-тракторної станції. У такому віці зазвичай на навчання не брали (не вистачало двох років), але допомогла старша сестра, яка підготувала відповідні документи.

Хлопцеві запам'ятались перші жнива. В загані ходив на комбайні з написом на борту «№8». То був недосконалий агрегат, який постійно ламався. Але Іван доклав чимало зусиль, щоб віджнивувати своєчасно. Велика радість переповнювала серце молодого комбайнера, коли привіз додому свій перший колгоспний заробіток – майже тонну зерна. У післявоєнні п'ятдесяті роки селяни жили бідно, отож можна зрозуміти, якою була Іванова підмога для родини. Хоча перші свої гроші Іван заробив раніше, коли під час літніх канікул пас у лісі сусідську худобу. Тоді за доглянуту корову щодня платили по карбованцю. З тих грошей мама щось виділяла на підручники та одяг.

Отримавши атестат про закінчення Оженинської семирічної школи, Іван «замахнувся» на повноцінну середню освіту. Найближча десятирічна школа була у селі Хорів. До неї учень діставався за сім кілометрів через ліс і поля за будь-якої погоди. У ті роки за навчання у середній школі потрібно було платити сто п'ятдесят кар-

бованців на рік. Згодом випускник порадував рідних атестатом зрілості з відзнакою.

Далі доля розпорядилась так, що Івану Хмільвському звичайний селянський одяг довелося змінити на військову гімнастерку. Він брав участь у збиранні «шарових» зарядів атомної бомби. За час військової служби здобув вищу освіту і спеціальність техніка-механіка реактивних двигунів і установок. У складі Головного управління стратегічних військ і артилерії довелося працювати на військових об'єктах Семипалатинська, Томська, Челябінська. Той досвід став корисним під час роботи на Хмельницькій АЕС на посаді начальника відділу технічного контролю.

Тут Іван Іванович зумів проявити не тільки професійні якості, а й людські, бо у кожному працівникові бачив насамперед особистість. Підвищувати голос або переходити на менторський тон – не в його стилі. Він завжди стояв на демократичних засадах, де слово колеги завжди має вагу. Тільки радячись та обговорюючи проблему колегіально можна вирішити складні завдання. Можливо й в цьому секрет успішної роботи колективу відділу, який він очолював. Він найбільшого значення надавав виваженості, бо поспішність у таких справах, як технічний контроль, може створити проблеми. Не даремно разом з ним порадили колеги відзнаці «Почесний працівник атомної енергетики», яким відзначено шлях ветерана у цій галузі.

- *Іване Івановичу, більше десятка років ви практично не переступаєте поріг Хмельницької АЕС. Сумуєте за колективом?*

- Найважчим для мене був перший рік повноцінного перебування на пенсії. Підкрадалися думки, що став нікому не потрібен. Але це не зовсім так, бо інколи колишні колеги звертались за порадою – техніка на електростанції складна і потребує ретельного контролю за багатьма напрямками. Я пишуся тим, що працівники відділу контролю металу, які при мені робили свої перші кроки як технарі, сьогодні визнаються досвідченими професіоналами. Про кожного можу сказати багато хороших слів.

Коли я залишив роботу на електростанції, до виконання обов'язків начальника відділу приступив Олександр Шийка. Це рішення було правильним. Особисто завжди відзначав його надійність та професіоналізм. Пліч-о-пліч з ним у відділі пропрацював тринадцять років. Тоді особливо увага базувалась на контролі ремонту і реконструкції та модернізації першого та другого енергоблоків. Я часто нагадував про давню настанову технічних фахівців – роби роботу так, щоб потім комусь за комірі не протікало мастило...

- *Яке поле діяльності обрали для себе під час заслуженого відпочинку?*

- Більшість часу я проводжу на садибі у селі Оженин. Тут, як мовиться, є до чого прикласти руки. Город вимагає постійної боротьби із бур'янами, а сад – догляду та піклування. Якось непомітно для себе став послідовником відомого дослідника та науковця Симиренка. Тепер можу із впевненістю сказати, що власні експерименти у садівництві принесли свої вагомі плоди. У мене прижилися фруктові дерева навіть із екзотичних країн. Вдалося виPLEKати дванадцять сортів винограду. Не пожалів часу на спорудження великої теплиці. Вона, до речі, цього року допомогла помідорам пережити травневе похолодання. Хочу наголосити, що опіка над садом, городиною потребує не тільки певних знань, а й фізичної праці. А радість від цього подвійна – і постійний рух і позитивні емоції від щедрого урожаю.

Острозькі музейники пам'ятають про цінний подарунок Івана Хмільвського. Він передав для збереження «Уставну Грамоту Волинської губернії Острожського уезда села Оженина части помещика Игнатия Станиславова сына Еловицкого». У документах на чотирьох десятках аркушів є списки жителів Оженина, які після відміни кріпосного права викупили землю за власні кошти. Крім цього, у документах є багато цікавої економічної, соціальної та природоохоронної інформації того періоду. Іван Іванович переконаний, що кожен повинен пам'ятати історію рідної землі та свого родоvodu.

Олександр Шустерук
Фото з архіву редакції

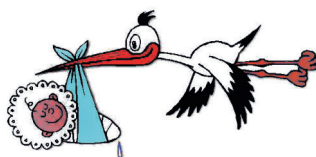
ПОПОВНЕННЯ

З 9 по 16 липня 2020 року в акушерському відділенні Нетішина народилося 5 немовлят: 4 дівчинки і 1 хлопчик. Всі немовлята цього разу – нетішинці.

Мамою найбільшої новонародженої дитини стала нетішинка Ольга Володимирівна Юрчук.

Її донечка народилася вагою 3750 грамів при зрості 54 сантиметри.

Щиро вітаємо батьків з поповненням у сім'ї. Дані на 9 годину 16 липня 2020 року.

ПРО НАС НА ЕЛЕКТРОННИХ НОСІЯХ

www.xaes.org.ua

Сторінка у мережі **facebook**: www.facebook.com/khnpp

YouTube канал: www.youtube.com/xaectv

<https://perspekt.org.ua>

ПЕРСПЕКТИВА

Розповсюджується безкоштовно

30100, Хмельницька обл., м.Нетішин, вул. Лісова, 6, редакція. Головний редактор В.П.Гусаров, тел.: 6-37-84
Тел.: редактор 6-37-85; кор-т: 6-37-86; www.xaes.org.ua; E-mail: gusarov.viktor@khnpp.atom.gov.ua

Засновник - адміністрація і трудовий колектив Хмельницької атомної електростанції

Зам. 1082 Тираж 1000 екз. Обсяг 1 д.а. Набір і текстові діапозитиви виготовлені у ДОД ЦГЗ ХАЕС.

Віддруковано у видавництві "А-Прінт", м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28, тел. 52-27-37. Свідоцтво про реєстрацію серії ХЦ № 200 від 25 жовтня 1994р.